Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 51, Nisan 2021, s. 67-81

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.49748>

Dr. Renata DOPIERAŁA

Lodz Üniversitesi, İktisat ve Sosyoloji Fakültesi, Sosyoloji Enstitüsü, Kültür Sosyolojisi
Bölümü, Polonya Doi: 10.26485/PS/2017/66.4/4

Dr. Öğr. Üyesi Bahar ARTAN OSKAY

Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Plastik Sanatlar ve Resim Bölümü,
oskaybahar@hotmail.com <https://orcid.org/0000-0002-5656-6746>

MINİMALİZM- YENİ BİR TÜKETİM MODU MU?

Özet

Bu makale minimalizmi tüketici karşıtı eğilimli sosyal uygulamaların bir örneği olarak ele almaktadır. İlk bölüm minimalizmin varsayımlarına odaklanır. Aşağıdaki bölümler, minimalizm ve tüketim türevleri arasındaki ilişkinin farklı varyantlarına, yani tüketim karşıtlığı ve aşırı tüketim (tüketimcilik) ile ilgilidir. Ayrıca, yazar minimalizmi bir tüketim tarzı ve bilinçli bir tüketim biçimi olarak görmektedir. Analiz minimalist bloglara ve kitaplar üzerinde temellendirilmiştir. Minimalizm, takipçilerine ve bazı araştırmacılara göre, tüketimcilik odaklı tavırlara kıyasla yaşamda bir anlam arama talebi ile birleşen anti-tüketimci bir yaklaşım olarak karakterize olan bir yaşam tarzıdır¹. Hayatın maddi olmayan yönlerinde daha fazlasına ulaşmak üzere ana prensibi-"daha az daha çoktur"- "daha azına sahip olmak" olarak açıklanmaktadır. Minimalizm içindeki böylesine bir bakış açısı belirli bir modele göre yaşam değişikliklerini gerçekleştirmek bakımından kapsamlı araçlar sağlamaktadır. Bunlar şunları içerir: tüketimcilik eleştirisi (aşırı

¹ Bu minimalizme ilişkin öncelikle minimalizmin araştırmacıları tarafından kullanılan birçok tanımdan biridir. Hem minimalistlerin kendileri tarafından yazılan metinlerde hem de (nadiren) ikincil literatürde görünen diğer terimler şunları içerir: fikir, ideoloji, yaşam tarzı, felsefe, düşünce tarzı, doktrin, tutum, moda ve yol.

tüketim); özelemlerin materyalist olarak yeniden yönlendirilmesi ("gerçek" değerlerin keşfi) ve kişinin "eski yaşam tarzını" yeniden yapılandırma yöntemleri (bir araç olarak minimalizm).

Anahtar kelimeler: minimalizm, tüketim, tüketimcilik, alternatif tüketim biçimleri

MINIMALISM– A NEW MODE OF CONSUMPTION?

Abstract

This article discusses minimalism as an example of anti-consumer-oriented social practices. The first section focuses on the assumptions of minimalism. The following parts refer to different variants of the relationship between minimalism and derivatives of consumption, i.e anti-consumption and hyper-consumption (consumerism). The author also considers minimalism as a style of consumption and as a form of conscious consumption. The analysis is based on minimalist blogs and books. Minimalism is a lifestyle¹ that, according to its followers and some researchers, is characterized by an anti-consumerist approach combined with the demand for seeking meaning in life by means other than consumerism-oriented attitudes. Its main principle – “less is more” – is explained as “owning less” in order to achieve more in non-material aspects of life. Such a view of minimalism provides comprehensive instruments for carrying out life changes according to a specific pattern. These include: criticism of consumerism (excessive consumption); post- materialistic redirection of aspirations (discovery of “real” values) and methods of restructuring one’s ‘old lifestyle’ (minimalism as a tool).

Keywords: minimalism, consumption, consumerism, alternative forms of consumption

Makale iç içe geçmiş üç konuyu sunmaktadır. Birincisi, minimalist yaşam tarzını ve en sık tekrarlanan uygulamalardan ayırt etmektedir. Bu bağlamda, minimalizmin kendisinin anlaşılma şeklini gösteren çeşitli minimalizm perspektiflerine atıfta bulunmaktadır. (eşzamanlı olarak çok kanallı özelliğini ortaya koymayı sağlar)

İkinci olarak, bu düşünce tarzının, eğer gerçekse, neyi içerdiğini ve nasıl ortaya çıktığını belirterek minimalizmin tüketim karşıtı eğiliminin bir yorumunu sunar; bu açıdan bakıldığında, minimalizm ile egemen olan tüketim paradigması (modeli) arasındaki ilişkiyi değerlendirmek de önemlidir. Üçüncü olarak, daha önceki bulgulara dayanarak, makale kapitalist sistemdeki değişikliklerle ilişkili bir fenomen olarak minimalizmin sosyal ve politik potansiyelini ele almaktadır. Bu şekilde özetlenen değerlendirmelerin çerçevesi, tüketici toplumu kavramıdır (Baudrillard 2006, Bauman 2009, 2005)². Temel varsayımlarının yaygın genel bilgisi nedeniyle,

² Zygmunt Bauman [2005: 23–24] şöyle yazıyor: "İçinde yaşadığımız bir 'tüketim toplumdur' dediğimizde bunun önemsiz, sıradan bir şey olmadığını ve bu ifadenin toplumun bütün üyelerinin tükettiği (tüketmek, bir şeyleri kullanmak demektir) gerçeğini aydınlatmadığını aklımızda tutmalıyız. Günümüz toplumunun üyelerini şekillendirme şekli, her şeyden önce tüketici rolünü oynama ihtiyacı tarafından belirlenir ve toplumumuzun üyelerine dayattığı norm, onu oynama yeteneği ve isteğidir. "

ayrıntılı olarak tartışılmamıştır; daha ziyade makalenin ana düşüncesi için önemli olan seçilmiş konular incelenecektir. Analiz, minimalistler tarafından oluşturulan metinlere ve fenomenin bilimsel tartışmalarına dayanmaktadır.

MINİMALİZM- GİRİŞ

Minimalizmin önerdiği yaşam dönüşümü, yaşamda neyin gereksiz olduğunun kavranması ve bu tür şeylere bağımlılıktan kaçınılması, sınırlandırılması veya azaltılmasıyla başlamaktadır. Sonraki adım, neyin önemli olduğunu belirlemektir (bu herkes için farklı olacaktır). Psiko-manevi yöndeki "eksiklik" karşısında maddesel anlamda neyin "fazlalık" olduğunun (malların, nesnelerin fazlalığının) keşfi, en önemli faktör gibi görünmektedir. 'Uygun büyüklükte' bir tüketim (orta düzey mi?) ile aşırı tüketim arasındaki farkı açık bir şekilde belirlemek zordur- kesin hacimleri tahmin etmeye izin veren bir ölçü yoktur. Bu oldukça göreceli bir konudur ve her birey, kendi görüşüne göre neyin "aşırı" olduğu konusunda kendi nihai kararını verir". Tüketim toplumu kavramlarında belirtilen "fazlalık" kategorisi işe yarar olduğunu kanıtlamaktadır; bu bağlamda, 'aşırı tüketimin' gereksizliğine benzer çağrışımları olmaktadır.

Tüketim, "fazlalık"a benzer çağrışımlara sahiptir (yaşamın gereklerine göre fazla mal). Bu nedenle minimalizmin temelinde yatan, gösterişin, kompulsif, akılsız satın almanın bir olumsuzlaması ve onlara atfedilen sosyal anlamla birlikte sahip olunan nesnelerin miktarlarının eleştirel bir analizi olmaktadır.

Minimalist olmak ve kişinin kendine ilişkin tanımını ortaya koyması ve sürdürmesi bir süreç işidir. Burada sözkonusu olan şey, her birimizin ayrı ayrı bulunabileceği bir ölçülülük ve denge (makul ölçü) arayışıdır. Minimalizm bu keşifleri kolaylaştırmaktadır- öncelikle birey tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli bir araç olarak ele alınmaktadır. Minimalistlerin bloglarda ve kitaplarda yayınladıkları yazılarda da vurgulandığı üzere, herkes onları farklı anlar ve bunlara tekabül eden elementleri ayrı ayrı seçer ve kendi ihtiyaçlarına göre uyarlar. Minimalizm genellikle vejetaryenlik (ve ilgili varyasyonlar), ekoloji, dini ve manevi uygulamalar vb. ile birleştirilmektedir, ancak her minimalist tarafından uygulanmaları gerekmemektedir. Minimalizm, "sıfır atık" tavrına tekabül edebilmektedir. (gereksiz fazlalıkların ortadan kaldırılmasına yönelik daha ileri bir adım olacaktır). Aralarında herhangi bir çelişki yoktur- sahip olunan kaynakları sınırlamanın bir parçası olarak, minimalist biri basit bir ilişkiye dayanarak üretilen atığı azaltmaya da çalışabilir: Ne kadar az sahip olursam ve işleme tabi tutarsam, o kadar az atık üretirim.

"Minimalizm, kendi başına bir hedef haline gelmemeli ve olmamalıdır, sadece bir hedefe ulaşmanın bir aracıdır. (...) Basit, bilge ve uyumlu bir yaşam sürmek istiyorsak, hangi değerlerin bizim için önemli olduğunu anlamalıyız çünkü bizi yaşam boyunca yönlendirecekler ve diğer her şey onlardan kaynaklanacak"(yazarın vurgusu) (Kędzierska 2016: 21, 22). Minimalizmin kendine özgü karakteri özellikle Joshua Becker'in tanımında belirgindir, ona göre minimalizm en değer verdiğimiz şeylerin bilinçli olarak yükseltilmesi ve bizi bunlardan uzaklaştıran her şeyin kaldırılmasıdır" (Becker 2017: 28). Joshua Fields Millburn ve Ryan Nikodemus bu karakterin kullanımını şöyle vurgularlar- "minimalizm, önemli olana odaklanmak için hayatın fazlalığından bizi kurtaracak bir araçtır- böylece mutluluk, tatmin ve özgürlük bulabilirsin" (www.theminimalist.com/minimalizm). Minimalistlerin beyanlarındaki belirleyici yön, nicel

yöne ek olarak, eylemlerin yönelimselliği (zihnin tasarım oluşturma yeteneği) ve gönüllülüğüdür.

Andrzej Kasperek (2014a, 2014b) minimalizmi "ikinci dalga" olarak görmektedir, yani gönüllü sadeliğin bir devamı olarak (hayatın gönüllü olarak sadeleştirilmesi, basit yaşam, basit yaşama), daha önemsiz olsa da, çoğunlukla internet tarafından (bununla ilgili mesajların baştan üretildiği ortam olarak). Aynı zamanda, gönüllü basitlik ile minimalizm arasında bir sınırı açıkça belirtmenin zor olduğunu belirtmektedir. Minimalizmin temsilcilerinden bazıları bu iki fenomeni eşitler ve bu terimleri birbirinin yerine kullanır, diğerleri ise onları daha geniş bir anlam kapsamına sahip olan gönüllü basitlikle ilişkisel bir perspektife yerleştirir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Gönüllü Sadelik Hareketi'nin destekçileri olan Duan Elgin ve Arnold Mitchell, basit bir yaşamı "maddi olarak mütevazı, ancak duygusal, entelektüel ve ruhsal olarak zengin" olarak benimsemektedirler. (Elgin, Mitchell 1977: 5) Sadeliğin damgasını vurduğu ve varoluşun özünü oluşturan bir dizi değer yaratmışlardır. Bunlar şunları içeriyordu: insan ölçeği, kendi kaderini tayin etme, kişisel gelişim, ekolojik farkındalık ve maddi olarak basit bir şehir (minimalist yaşam tarzının önemli bir yönü) [Elgin, Mitchell 1977: 4]. Gönüllü basitliğin daha gerilere giden bir tarihi vardır (1970'lerde popülerliğine ulaştı)³, oysa kapitalist sistemdeki krizin bir sonucu olarak minimalizm 2008'den sonra popüler hale gelmiştir.⁴

Ancak, kendi kendine yardım, yarı-terapötik literatüre sık sık dahil edilmesi ve bireylere "özerk olarak" tasarlanmış bir kendini gerçekleştirme biçimi bulmalarını empoze eden bireyci bir kültür nedeniyle önemsiz hale gelmektedir.⁵

Samuel Alexander'ın önerdiği gibi gönüllü basitlik, minimalizme ve içinde işlediği sosyo-kültürel koşullara daha da yakındır. Şöyle iddia ediyor: "Gönüllü basitlik, tüketici kültürlerinin yüksek tüketimli, materyalist yaşam tarzlarını reddeden ve genellikle sadece "basit yaşam" veya "vites küçültme" olarak adlandırılan şeyi onaylayan muhalif bir yaşam stratejisidir. Bazen "sessiz devrim" olarak adlandırılan bu hayata yaklaşım, malzeme ihtiyaçlarının olabildiğince basit ve doğrudan karşılanmasını, tüketim malları ve hizmetlerine yapılan harcamaları en aza indirmeyi içermektedir. (Alexander 2011: 6). Son unsur minimalizm bağlamında çok önemlidir; çünkü tüketilen malların seçiminde bir yön değişikliğini göstermektedir. Maddi değerler, kendini ifade kültürü (bireycilik, özerklik gibi) olarak ilişkilendirilen post-materyalist değerlerle yer değiştirilmektedir (Inglehart 1990, 1997).

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, minimalizmin çok boyutlu, içsel olarak tutarsız ve geçici olduğu şeklindeki ortak varsayımı ortaya çıkarmıştır. Minimalizmin tek bir kanonik versiyonu veya mevcut tanımı yoktur- her birey, kapsamı ve değişim yoğunluğu bakımından farklılık gösteren kendine özgü inanç ve eylem kümesini yaratmaktadır.

³ Bu, yalnızca o zaman ortaya çıktığı anlamına gelmez. Onun öncülleri antik felsefede (Stoacılık, Epikürcülük), Doğu dinlerinde (Budizm, Taoizm) ve Amerikan transendentalistlerinin --aşkıncılarının-- (Ralph Waldo Emerson ve Henry David Thoreau) görüşlerinde bulunabilir.

⁴ Minimalizm tamamen yeni bir fenomen değildir. Bu terim felsefe, sanat (özellikle edebiyat, resim ve mimarlık) ve dilbilimdeki akımları tanımlar.

⁵ Örneklerden bazıları, son üç yıl içinde Lehçe olarak yayınlanan metinleri içerir: Babauta (2014); Mularczyk-Meyer (2014, 2015); Kędzierska (2016); Jay (2016); Becker (2017); Sasaki (2017).

Minimalizm, fenomenin karmaşıklığını gösteren birkaç bakış açısından görülebilir (birbirlerinden koparılımları gerekmez):

1. Bir tavsiye ve tedavi kültürü örneği olarak;
2. Öğeleri hayatın farklı alanlarında kullanılan bir pazarlama trendi olarak;
3. Yeni bir tüketim karşıtı maneviyatın bir örneği olarak (bkz. Kasperek 2016);
4. Mal miktarının sınırlı olduğu, ancak yine de daha değerli, kaliteli ürünler seçildiği ve bunların varoluşun maddi olmayan belirleyicilerine (deneyimler, duygular vb.) odaklanarak tüketildiği bir tüketim tarzı olarak;
5. Kişinin ihtiyaçlarını karşılamasının alternatif bir biçimi olarak, aşırı tüketime karşı duran uygulamaları geliştiren.

Bir dereceye kadar karşılıklı olarak çelişen son iki bakış açısına daha yakından bakmak gerekmektedir.

Anti-Tüketim ve Aşırı Tüketim Karşı Minimalizm

Minimalizmi oluşturan temel boyut, tüketim yönelik tavrıdır. Minimalizmi tanımlayan ve analiz eden araştırmacılar, onu bir "tüketim karşıtı protesto" (Kasperek 2016) veya "aşırı tüketimle ilişkin aşırı bolluğa" bir tepki (Kramarczyk 2015) örneği olarak tanımlamaktadır. Bu tavırların her biri, minimalizm ile tüketim ve türevleri arasındaki ilişkinin farklı çeşitlerini göstermektedir. Tüketim karşıtlığı (anti-tüketimcilik) ve hiper-tüketim (aşırı tüketim). Şimdi aralarındaki bağları ve ilişkileri ele alalım.

Bir minimalist şöyle diyor: "Bazen minimalizmin tüketici karşıtı olduğu söyleniyor. Bu minimalistlerin dünya nimetlerinden vazgeçtiklerini iddia etmek kadar yanlıştır. (...) Toplumda normal bir şekilde faaliyet göstermek ve maddi malları tamamen terk etmek imkansızdır. Kazanıyoruz, satın alıyoruz, tüketiyoruz. Dikkate alınması gereken şey orantıdır. Minimalistler tüketimden vazgeçmezler ancak onu uygun ve makul sınırlar içinde tutmaya çalışırlar. Açgözlülüğü ve düşünmeden satın almayı reddederler." (Mularczyk-Meyer 2014: 93). Minimalistlerin sosyal dünyasındaki bu ifade, onu "tamamen" tüketim karşıtı bir yaklaşım olarak ele almayı sorgulamakta ve daha nüansları olan belirleyicilere işaret etmektedir.

Tüketim, eşyaya/mala yönelik yaklaşımı yeniden tanımlamak ve onlara yeni anlamlar vermek gerekmektedir. Francine Jay, bir mini manifestoyu şöyle analiz etmektedir: "Minimalist olmak, eşyalarımızın kontrolünü bize veriyor. (...) Mal/mülk istiflemenin zorbalığından bağımsızlığımızı ilan ediyoruz" (Jay 2016: 11). Bu nedenle, maddi malların başkaları tarafından bizimle ilgili bireysel tanımlama ve algılarının temeli olduğu inancıyla araya bir mesafe koymaktır. Ayrıca, bunların sosyal konumun belirleyicileri, saygı, prestij ve tanınma ihtiyacını karşılamamanın bir yolu olduğunu düşünmek de yanlıştır. Mutluluk kazanmak ve kişisel tatmin ile eş tutulmamalıdır.

Egemen olan tüketim ideolojisinin aksine, minimalistler maddi nesnelere konsantre olmadıklarını beyan etmektedirler. Bir şeyleri sahiplenmek, toplamak ve biriktirmekle ilgilenmemektedirler. Maddi tutumluluktan oluşan bir yaşam tarzını bu yaşam tarzının yerine ikame etmektedirler. Biri şu soruyu sorabilir: Neden aşırı şeylere sahip olmak bireysel kimlik ve yaşam üzerinde olumsuz etki yapma özelliğine sahiptir? Her şeyden önce, bir kişi sosyal baskı ve kültürel beklentiler nedeniyle temizlik, sipariş, güvenlik ve bakım gibi öğelerle

bağlantılı faaliyetlerde zaman harcar ve bir şeyler satın almak için para israf etmektedir. Zamanının çoğunu para kazanmak için harcamak strese ve tükenmişliğe yol açabilir ve iş ve aile hayatı arasındaki dengeyi bozabilmektedir. Hala daha fazlasını isteyenler borçlanma tehdidi altında kalmaktadır.

Bu nedenlerden dolayı minimalizm, nesnelerin durumunu günlük yaşamda değiştirmekle ilgilidir- "onlara gereken önemi vermektir" (Kędzierska 2016: 36) ve onlara farklı anlamlar vermekle ilgilidir- "Onları kendi başlarına amaç değil, araç olarak değerlendirmek gerekir" (Mularczyk-Meyer 2014: 56-5). Minimalistler tarafından özellikle tüketim kültürü kapsamında sunulan şeylere karşı tavır, temel özelliklerinin tersine çevrilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak minimalistler nesnelere dikkat etmediklerini beyan etselerde, nesneler hayatlarında hala büyük bir rol oynamaktadırlar. Marek Krajewski'ye (2013: 80) göre, "minimalistler, kurtulmak istedikleri şeylere sahip olmaya devam etmektedirler"; bu nedenle, sahip olunan şeyler sürekli olarak eylemlerinin şeklini, yaşam hedeflerini ve davranış kurallarını belirlemektedirler. Çoğu aktivite ve eylem, şeyler hakkındaki düşüncelerle bağlantılıdır. Paradoksal olarak, minimalistler maddi nesnelere (onların yokluğu ile belirlenen) karşı tutumlarıyla tanımlanırken, bu tür nesneler yaşamlarında her zaman varolmaktadır. Sonuç olarak, nesnelerin bir minimalistin yaşamındaki rolünü, onlarla ilişkili statüyü ve onlarla olan ilişkilerin algısını belirlemek çok önemlidir.

Andrzej Kasperek (2016) nesnelere odaklanmayı (baskın bir boyut olarak) minimalizmin kaba bir versiyonu olarak düşünmektedir. (şüphesiz sahip olduğumuz nesneleri 100, 50 ve hatta daha azıyla sınırlamayı amaçlayan medya projelerini içerir). Bununla birlikte, maddi alanla ilişki, minimalistlerin tanımlanmasında temel bir unsurdur ve bu nedenle, onunla ilişkili dünya görüşünün ve yaşam tarzının kurucu elemanı olmaktadır. Minimalistlere göre minimalizm, nesnelere ilişkin algımızı şekillendiren ve yeni bir perspektif getiren yaklaşımın temelidir, ama bu sadece kendimizle ilgili değildir, aynı zamanda sosyo-kültürel gerçekliği de şekillendirmektedir. Minimalizmin varsayımları, tüketim toplumunu tanımlayan ifadelerle çelişmektedir.

Zygmunt Bauman'ın belirttiği gibi, tüketim toplumunda, mutluluk arayışının (...) bir şeyler üretmeye veya sahiplenmeye (istiflemeye değil) odaklanmaması tersine çöpe atmaya odaklanması tesadüf değildir" (Bauman 2009: 44); bu nedenle, baskın faaliyet bir şeyleri toplamak ve ardından onlardan kurtulmak veya onları başka nesnelerin yerine koymaktır. Dahası, mutluluk, ihtiyaçların tatmin edilmesine bağlı değildir (öyle olsa bile, o zaman sadece geçicidir, çünkü doyumsuzluk hali daha işlevseldir), daha ziyade sunulan ürünler sayesinde (eşit derecede hızlı bir şekilde değer kaybeden) yerine getirilmesi gereken arzu ve isteklerin sürekli artması ve yoğunlaşması esas olandır. Bauman'ın düşüncesine göre; temel ihtiyaçların karşılanmasıyla motive edilen tüketim "ilkele dönüş, olgunlaşmamışlık veya abartılı gelenek düşkünlüğü ile ilişkilendirilir (ve bu mutlulukla temel bir çelişki içindedir)" [Bauman 2009: 52]. Ancak minimalistler, farklı bir "mutluluk" ve "iyi yaşam" vizyonu kullanırlar. Bunu tüketim içinde katılım ve rekabet ile ilişkilendirmezler. Bu, maddi güvenliğin onlar için bir anlamı olmadığı anlamına gelmez; tam tersine, tanımlanmış olan anlamıyla minimalist olmak için gereklidir. Bu nedenle, eğer tüketimciliğin akıl dışılığı dayanan (hesaplamaya değil) arzular ve dürtüsel kapisler ile beslenen aşırılık, israf ekonomisi olduğu varsayılırsa, bu anlamda minimalizm kesinlikle tüketicilik karşıtı olmaktadır.

Bir Tüketim Tarzı Olarak Minimalizm

Kişinin yaşamdaki yönelimlerinin post-materyalist değerlere yeniden yönlendirilmesi, minimalizmin yeni bir maneviyat örneği olarak incelenmesini haklı çıkarmaktadır (Kasperek 2016, 2014a). Sadece bireycilikle değil, aynı zamanda zorunlu olmayan bir topluluk duygusunun çeşitli biçimleri dahil olmak üzere, geçici, dini olmayan manifestasyon biçimlerine vurgu yaparak bir bireyin iyiliğini sürdürmek ile karakterize olmaktadır.

Minimalizm ile ilgili olarak, bu maneviyat, bireysel gelişim, içsel gelişim ve “bilinci başka bir seviyeye yükseltme” ihtiyacına işaret etmektedir. Bu noktada, belirli bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Bir yandan Kasperek (2016), bu yeni maneviyatın özellikleri ile onun ortaya çıkmasına katkıda bulunan tüketim toplumunun nitelikleri arasındaki bağımlılığı (hatta örtüşmeyi) kabul etmektedir. Özel refah kültürünün büyümesi, modern kapitalizmin "mantığının" bir unsurudur; bu, yalnızca deneyimleri ve gözlemleri değil, aynı zamanda maneviyatı da kesin bir ticari boyutla karakterize edilen ve tüketici faaliyetleri içinde hapsolmuş mallara dönüştürmektedir. Öte yandan yazarın da belirttiği gibi: “Minimalist maneviyatın özü tüketim karşıtlığıdır ve şüphesiz tüketici kapitalizm çatısının bir sütunu olarak görülmemelidir. Tam tersine, basit, minimalist bir yaşam tarzının yaygınlaşması, tüketim toplumunu yöneten zorunlulukların sorgulanmasına yol açacaktır” (Kasperek 2016: 79).

Bu fikrin haklı olup olmadığını düşünmek gerekir. Minimalistlerin yukarıdaki ifadelerinden alınan bölümler, tüketici karşıtı yaklaşımın reddedildiğini açıkça göstermektedir. Vurguladıkları konu, aşırılığa (aşırı sahip olma ve tüketim) muhalefettir ve karşılığında nicelik yerine kaliteye vurgu yapmaktadırlar. Minimalizmin sözcülerinden biri tarafından dile getirilen başka bir fikre bakalım: "Yaşamak, tüketmektir. Hepimizin yiyecek, barınak ve giysiye ihtiyacı var. Ayrıca gerçekleştirmek istediğimiz tutkularımız ve amaçlarımız da var. Bu ihtiyaçlar ve bu amaçlar maddiyat gerektirir. Minimalizm, malzeme alımlarını reddetmez, ancak daha yüksek kaliteli ürünlere sahip olma fırsatı (ve arzusu) sağlar. Minimalist bir ekonomide, iyi tasarlanmış, çok amaçlı, kaliteli hazırlanmış ürünler istenecek ve satın alınacaktır”(www.becomingminimalist.com/minimalist-economy) Sözü edilen bu yüksek kalite, uygulanan malzemelere ve belirli bir ürünün üretilme şekline odaklanmak suretiyle, öğelerin ve cihazların kullanımı, daha uzun ürün ömrü (daha fazla dayanıklılık) olma bakımından birden fazla olasılıkla ilgilidir. Dolayısıyla, bu tür ürünlerin seçimi, kitlesel üretilen, ucuz ve düşük kaliteli malların satın alınmasına karşı duran bir tüketici stratejisidir. Marta Skowronska'nın belirttiği gibi: "Öğelerin azaltılması ve seçilmesi çoğu durumda en etkili, işlevsel, estetik açıdan hoş, yerden tasarruf sağlayan ve en hafif ürünlerin seçilmesine yol açar, bu da genellikle tanınmış markaların yüksek fiyatlı ürünlerini ifade eder" (Skowronska 201: 91). Bu, minimalizm ile kapitalist ekonomi arasındaki ilişkileri ve ikincisinin minimalist gerçeğinin içine nasıl gömüldüğünü doğrulamaktadır.

Bu bakış açısından yorumlanan minimalizm, (sadece?) vites küçültme olgusuna uyum sağlayan bireysel seçimlerin yeniden yönlendirmelerini ifade eder. Bu durumda, para hala harcanmaktadır, ancak kesinlikle maddi olanlardan ziyade diğer mal türleri için tahsis edilmiştir: örneğin, seyahat, turizm, sanat, prensip olarak bireyin kendini gerçekleştirme perspektifi bakımından, eşit derecede kaliteli ve değerli deneyimler sağlamayı amaçlamaktadır. Hedeflerimizi gerçekleştirmek için gerekli kaynaklara sahip olduğumuz varsayımı da aynı derecede önemli ve belirgin bir düşüncedir. Dahası, bu davranışlar bir danışma ve terapötik kültürün özelliklerini yansıtır (bkz. Jacyno2007). Nesnelerin değiş tokuşu- ılımlı minimalizm

biçimi için karakteristiktir- bireyin yaşamındaki işlevlerinde bir değişiklik gerektirmez ⁶(bkz: Krajewski 2014, Górnik-Durose 2002).⁷ Roller aynı kalır, yani hala tüketimin simgeleridir. Amitai Etzioni şöyle yazmaktadır: "Zengin olanlar için, başarının sembollerini reddetmek, ancak yoksulluğun nesnelerini gösterebildiğiniz sürece kabul edilebilir. Yani sadece hamur içinde yuvarladığınızı açıkça ortaya koyan bir şekilde" (Etzioni 1998: 621). "Yoksulluk" bu bağlamda hayalidir; böyle bir stratejinin bir örneği zayıf ve etkisizdir. ⁸ (Raciniewska 2013).

Bu nedenle, malların yüksek kalitesi ve önceliği niceliğe göre önemliyse, "minimalizmin lükse doğru bir dönüş olmadığını" söylemek polemik yaratmaz mı [Kramarczyk 2015: 48]. Böyle bir bakış açısı, esas olarak minimalizmi eleştirenler tarafından ortaya konmaktadır ve bunun bir tür gösteriş anlamına geldiğine işaret etmektedirler. Bu, tavrın çoğu zaman minimalistlerin sosyal dünyası içinde eleştirilen "medya" minimalist Dominique Loreau tarafından gözler önüne serilmektedir. "Yüksek statü uygulamaları"nın bir örneği olan "lüks" (yüce) minimalizmin bir temsilcisidir [bkz. Duda 2013]. Kitlesele ve ortak dünya görüşüyle doğrudan çelişmez, ancak sosyal statünün tanımlanmasında ve bireyin prestijinin belirlenmesinde ana faktör haline gelir. Bu açıdan bakıldığında, minimalizm tarafından

⁶ Minimalizm, bireyleri yaşamlarını kendi ellerine almak üzere, yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan kararlar ve seçimler yapmada destekleyen faaliyetleri teşvik eder. Minimalistler tarafından verilen öneriler çok kapsamlıdır ve aşağıdakileri içerir: beslenme (yeme alışkanlıkları, diyetler, yemek hazırlama), seyahat ve hareket etme, eşyaların yönetimi (kendin yap, yerellik, mevsimsellik), ev içi alanın organizasyonu (mobilya miktarı ve türü, düzenleme, hediyeelik eşyalar), sahip olunan şeyler, nesneler (ne, hangisi, kaç tane), hijyen (güzellik uygulamaları, doğal kozmetik kullanımı), teknik ekipman kullanımı, boş zaman etkinlikleri, kişisel gelişim (tutkuların gelişimi, ilgi alanları, kendine zaman ayırma, başkalarıyla ilişkiler (tatmin edici ilişkiler nasıl kurulur ve kendini diğerlerinden nasıl ayırırsın) ve eğitim. Bireysel uzmanlar, minimalizmle alenen bağlantılı kişiler, blog kullanıcıları, minimalizme adanmış forumlar, başkaları için yararlı öneriler hazırlayan kişiler "kolektifler" de dahil olmak üzere minimalist ve iyi bir yaşam yaratmada danışman rolünü oynayabilir.

⁷ Małgorzata Górnik-Durose (2002: 73–77) nesnelerin iki temel işlevine işaret eder: araçsal ve sembolik olmaları. İlkinde şu "alt işlevleri" ayırt edebiliriz: faydacı, hazcı, kişilerarası, ekonomik (güvence veren) ve keşif (bilişsel); ve ikincisi içinde: dışavurumcu, duygusal (geçmişe dönük) ve sosyal (prestijli).

Yazar, aynı zamanda, "tüketim kültürü açısından, ihtiyaçların perspektifi ve onların motivasyonel rolünün, neden gerçekten maddi mallara ihtiyacımız olduğu sorusunu yanıtlamak için yeterli görünmediğini belirtir. Bu ihtiyaçların analizi, bu ihtiyaçların çoğunun maddi mallar olmadan karşılanabileceğinin tam bilincine vararak, daha fazla kategori ve yeni sınıflandırmalar oluşturmayı sağlar". (Górnik-Durose 2002: 73).

⁸ Yoksul tarz, ortak özelliği yoksulluğa benzer bir stil oluşturmak, yoksulluğu bir eğlence biçimi olarak ele almak ve düşük sosyal statü ve alt sınıfla tanımlanan sembolere atıfta bulunmak olan çeşitli moda ve estetiği kapsar (Raciniewska 2014: 89 ve devamı).

önerilen "itiraz" türü, diğer isyan, muhalefet ve baskın uygulamalara direniş biçimlerinde olduğu gibi ticarileştirilmiştir. Jean Baudrillard'ın kanıtladığı gibi, "alt tüketim" ve "göze çarpmayan tüketim" kendilerini "gösteriş" (Veblen'in "göze çarpan tüketimi") yoluyla göstermez, daha ziyade ilave bir pazardan başka bir şey olmayan sağduyu, kısıtlama ve gönüllü fedakarlık yoluyla daha yüksek düzlemde bir lüksün sağlanmasıdır, daha belirgin bir göze çarpma ifadesidir ve kendini antitezine dönüştüren daha ince bir farklılıktır. Bu nedenle, farklılaşma maddelerden ve "tüketimden" vazgeçme şeklini alabilirken, yine de en saf haliyle tüketimden başka bir şey değildir" (Baudrillard 2006: 108).

Gazeteci Chelsea Fagan başka bir yöne işaret eder. Minimalizmin geç kapitalizmin hiper-tüketiciliğine bir tepki (veya bir cevap) olduğunu varsayarsak, o zaman modern kültürün bireyci, çoğulcu ve oldukça psikolojik karakterine karşılık gelen farklı bir "brikolaj" hissine sahip olurdu, yani, "seküler bir din türü olarak minimalizm, herhangi birine hiçbir zaman tamamen bir taahhütte bulunmadan yoga ve yeşil meyve sularının ve iyi yaşam kültürlerine bir eklenti yapıyordu. Kültürel ve manevi uygulamaları bir tapas tabağı (ispanyol meze tabağı) içinde bir araya getiriyordu." (Fagan 2017). Yazar, daha bilinçli ve etik satın alma çağrısını oldukça dokunaklı buluyor, ancak minimalistler arasında, diğer şeylerin yanı sıra, sosyal eşitsizliklerle ilgili meseleler üzerine çok az rastlanan düşüncelere dikkat çekmektedir (minimalizm bu nedenle sosyal düzenin neo-liberal görüşüne uyacaktır). Tüketim toplumunu eleştiren temaların minimalizmde tamamen varolmadığı anlamına gelmemektedir. Aşırı nesne üretimi, manipülatif pazarlama ve reklam faaliyetleri, aşırı tüketimin zararlı etkilerinin farkında olunmaması, yanlış ihtiyaçların yaratılması, doğal kaynakların kullanılması ve çevre kirliliğinin yaşanması, küreselleşme, iş birliğinden ziyade rekabet, bireysel menfaatlere ve özel mülkiyete verilen öncelik ile ilgili olmaktadır. (bu kısım, metnin sonraki bölümlerinde daha fazla tartışılacaktır). Yazar, düşüncelerine devam ederken şunu gözlemler: "Minimalist ozanlardan çok azı gerçekten bir şeyleri ekonomik veya sınıf temelli tartışmaya götürmektedir. Kişisel aydınlanma ve görkemli blog yazıları bakımından, herşey azaltmakla ilgilidir, fakat insanların ihtiyaçları ile orantılı tükettikleri daha adil bir toplum için tartışmakla ilgili değildir. (Bunun mükemmel bir örneğine ihtiyacınız varsa, ultra zenginlerin küratörlüğünü yaptığı "basitliğin" fetişleştirilmesine dikkat edin: temiz çatı katı alanları, tasarımcı elinden çıkmış kapsül gardıropları, özenle azaltılmış diyetleri). Bu insanlar hala akıllara durgunluk veren şekillerde göze çarpan bir şekilde tüketirler, tüketimi sadece basitliğin uygun prizmasından süzerler ve bu da milyon dolarlık gardıroplarının bir şekilde "minimalizmi" savunan biri için istek uyandırmasına olanak sağlar. [Fagan 2017]. Minimalist "yarı tüketim karşıtlığı" ve "yarı materyalizm karşıtlığı" böylece sınıf tarafından belirlenir ve Baudrillard'ın "göze çarpmayan tüketim" betimlemesine uygun olarak yüksek statünün bir göstergesi ve kendini uzakta tutmanın bir işareti olmaktadır.

Minimalizm, esas olarak orta ve üst sınıfla ilişkili bir yaşam tarzıdır. Minimalistler, genellikle maddi ve profesyonel olarak iyi durumda olan, hayati yaşam ihtiyaçlarını karşılayan materyalizm sonrası hedeflere satın alma gücü bakımından ulaşmayı karşılayabilen bireylerdir. Dolayısıyla minimalizm, "sahip olmayı" seçmek ve kendini maddi mallarla tanımlamamak olarak ortaya konan bir ideolojidir (minimalizm eleştirmenlerine göre bir başka pazarlama eğilimidir) Maddi bakımdan daha kötü durumlarda olanlar (alt sınıfa denk olması gerekmez) söz konusu olduğunda, bu bir seçim değil, daha çok bir zorunluluktur- sınırlı mali kaynakları ihtiyaçlarını karşılamak için, onları sınırlamaya dayalı bir tutum almaya ve alternatif çözümler aramaya zorlamaktadır. Bu nedenle, 'profesyonel tüketici pratiklerinin' anlamı ve bir şeyleri

işleme koyma stratejileri bu gruplar için farklıdır- bunlar, daha iyi bir maddi durumda olanlar için bir farklılaşma biçimi, problemlili olmayan bir beceriklilik biçimidir ve aynı zamanda, kapitalist sistemin kuralları ile bireysel anlaşmazlıklarının bir tezahürüdür.

Bilinçli Bir Tüketim Biçimi Olarak Minimalizm

Daha önce belirtildiği gibi "minimalizm, tüketicilikten veya tüketim karşıtı bir davranıştan tam bir geri çekilme değil, daha çok bireyin günlük yaşamda denge ve daha iyi kaliteye ulaşmasına yardımcı olan bilinçli bir seçim biçimidir" (Kramarczyk 2015: 283). Öyleyse şu soruyu sormaya değerdir: Tüketime yönelik bu bilinçli tutumu oluşturan inanç ve eylemler nelerdir?

Minimalizm esas olarak, toplanan aşırı miktardaki malın sınırlandırılması ve azaltılmasına ("envanter" listeleri yardımcı olabilir) ve örneğin, kendine şu soruyu sorarak: "Buna gerçekten ihtiyacım var mı?" düşüncesini daha sonraki satın alımlar üzerine yansıtmaya dayanmaktadır. Amaç, gerçekten kullanılan gerekli şeylere sahip olmak ve bunları ustalıkla yönetmektir. Kullanılmayan, yardımcı olmayan veya işlevsel olmayan öğeleri atmak ve yalnızca gerekli, faydalı ve akılda kalıcı olanları alıkoymak gerekmektedir. Bu kontrolü elde etmek ve sürdürmek için çeşitli stratejiler vardır: Gereksiz eşyaları ihtiyaç sahibi kişi veya kurumlara bağışlamak; onları satmak (örneğin; internet üzerinden); başkalarıyla değişim (örneğin evde ihtiyaç duyulmayan nadiren kullanılan cihazların karşılıklı ödünç alınması); eski şeyleri yenileriyle değiştirmek (örneğin, iki eski eşyayı bir yeni eşya ile değiştirmek anlamında); eşyaların yararlılıklarını değerlendirmek (bu cihaza gerçekten ihtiyacımız var mı? onu değiştirebilir miyiz? sorusunu sormak); kullanılmış öğeleri kullanmak; bir şeyleri tamir etmek (bireysel olarak veya yerel hizmetleri kullanarak); bir şeyleri ziyan etmemek (özellikle yiyecek); ve kendini bir şeylere bağlı hissetmemek ve bağlamamaktır.

Bu açıdan incelendiğinde, karşılıklı hizmetler sunan ve malları birlikte yaratan ve paylaşan birey ve topluluk ağlarının yaratılmasıyla, ürünlerin organizasyon ve dağıtım süreçlerini değiştiren iş birliği ekonomisine uygun düşmektedir. Maddi veya maddi olmayan bir şekilde karşılıklı olarak hareket eden, başkalarına yardım ederek zamanımızı ve kaynaklarımızı paylaşmak, minimalistler için önemli olduğu beyan edilen değerler ve motivasyonlar böyle bir ekonomiye dayanmaktadır. Bu ekonomik modelde, üreticiler arasındaki rekabetin yerini, üreten tüketiciler ile tüketiciler arasındaki iş birliği alır. Doğrudan ilişkilerin oluşturulmasını sağlayan ve üçüncü taraf veya merkezi bir kuruluşun katılımı olmadan teklif verenler ile alıcılarla buluşturmayı mümkün kılan çok sayıda platform sunan ve bunu yeni teknolojiler sayesinde oluşturan, büyümesi yatay olan bu ekonomik model mümkün hale gelmiştir. Minimalizm örneğinde olduğu gibi, iş birliği ekonomisinin yaygınlaşması da 2008'deki mali kriz tarafından tetiklenmiştir (bu, harcamaların kısıtlanması, kaynakların daha iyi kullanılması ve sosyal ilişkilerdeki değişikliklere katkıda bulundu).

İş birliği ekonomisi (aynı zamanda paylaşım ekonomisi veya iş birliğine dayalı ekonomi olarak da bilinir), "erişim mülkiyetten daha iyidir" fikrine dayanmaktadır. Minimalistlerin mülkiyetin günlük yaşamımızdaki rolüne ilişkin görüşlerine tam olarak uyan kavramlara dayanmaktadır- bireyler, çoğu kendileri tarafından kullanılmayan tüm eşyalara sahip olmayı istemezler veya sahip olmaya güçleri yetmez. Bu ilke, özellikle mülkiyetin: kar amacı gütmeyen bir değer olarak değerlendirilmediği durumlarda uygulanmaktadır (yani, statü esas alınarak oluşturulmaz veya eşyalara hiçbir manevi değer verilmez), bunun yerine eşya veya mallar

hedeflere ulaşmak için bir araç olarak ele alınmaktadır (örneğin, tadilat yapmak için kullanılan ekipmanla ilgilidir); veya bir öğeye sahip olmak bir bireyin mali imkanlarını aştığı; veya ekonomik olarak bir gerekçesinin olmadığı durumlar vardır (bir şeyi çok nadir kullanıyorsak); veya bir öğenin kullanımı büyük bakım maliyetleri ile ilişkiliyse ve zaman alıcıysa. Bu ekonomi biçimi, "azalt, yeniden kullan, geri dönüştür ve onar" ilkesine bir alternatifi olmaktadır.

Tüketim için yansıtıcı bir yaklaşım, zamandan ve paradan tasarruf etmeyi (gereksiz harcamaların kısıtlanması, ihtiyaç duyulanların düşünceli ve planlı satın alınması, aşırı finansal yükümlülükler üstlenmemek), yerel ve mevsimlik ürünler satın almayı, ürünlerin bileşimine, kökenlerine dikkat etmeyi gerektirmektedir (dayanıklılık ve güvenilirliğe yüksek önem atfedilir). Bu tür faaliyetler yalnızca minimalistlerin özelliği değildir- aynı zamanda bir bireyin zenginlik düzeyi ve sosyal düzeyi ile de ilişkilidir. Refah ölçeğinde daha üst sıralarda konumlanmış toplumlarda, nihai olarak tüketici seçimlerini belirleyen şey (düşük) fiyat değil, sunulan malların diğer (kalite) parametrelerinin çoğunluğudur.

Bilinçli tüketim olgusu, egemen tüketici davranışlarına karşı bir direniş biçimi ile birlikte, aynı zamanda yerli ve yerel üretime doğru hareketi desteklemekte, şirketlerin mülkiyet yapısı ve "itibarları" hakkında bilgi arayarak genellikle küresel şirketlerin ürünlerini görmezden gelmekte ve onlardan kaçınmaktadır. Minimalist yaşam tarzı ve tüketim ile iç içe olan bir başka faktör, gerçek ihtiyaçlar, (gerçek ve özel) bireylerin kısıtlaması ve nihayetinde ortadan kaldırması gereken kaprisler ve dürtüler (bunlar dikkati dağıtır ve istenen farkındalığın elde edilmesini engeller) arasındaki farklılaşmadır. İhtiyaçları bireysel olarak üreten, karşılayan ve mümkün olduğunda ücretli hizmetlerden kaçınan, örneğin ürünlerin hazırlanması ile ilgili ekmek pişirme, sebze yetiştirme, nakış, örgü, giysi dikme vb. faaliyetler minimalistler arasında popülerdir. Justyna Kramarczyk tarafından yürütülen anlatı röportajlarında, elde edilen malların pragmatik ve kimlik değerlerine (bir eylemlilik duygusu, tatmin ve kendini gerçekleştirme fırsatı) sahip olduğu, bunun yanı sıra, "tanımlanmış ve genellikle bilinen kriterlere uygun bir ürün yaratma sürecinin olduğu ve ayrıca nihai ürünün tüketici beklentileri açısından daha kişiselleştirilmiş olduğu vurgulanmıştır" (Kramarczyk 2015: 282). Bu ifade, minimalist uygulamaların sınıf belirleyici niteliğinin bir teyidi olarak görülebilmektedir- başka bir farklılaşma biçimi, ama aynı zamanda tüketici faaliyetlerinin bireyselleştirilmesidir ("kişiselleştirme").

Paylaşım ekonomisinin bir sonucu olarak, tesadüfi ve hatta daha kalıcı temaslar kurmak mümkün olmaktadır, örneğin; "piyasa dışı" mal ve hizmetlerin değişimine imkan veren kooperatifler kapsamında komşuluk ilişkileri söz konusudur. Doğal olarak, el yapımı ürünlerin popülerliği (bkz. Olechnicki 2017) minimalistlerin tek alanı değildir; ancak onların durumunda bu onların yaydığı dünya görüşüne denk gelmektedir (örneğin; ekolojiye olan ilgi ile birleştirilir veya pekiştirilir).

Minimalizmin Sosyal ve Politik Potansiyeli

Kasperek (2016), minimalizmi "iç huzurun maneviyatı" olarak tanımlarken, "iç denge arayışının" yanı sıra, "iş birliği, şefkat ve nezaketin yayıldığı bir sosyal yaşam tarzını betimler ve burada tüketim kapitalizminin itici gücü olan rekabete hiçbir yer yoktur" (Kasperek 2016: 79). Böylece şu soruları sorabiliriz: Minimalizm, alternatif bir sosyal organizasyon vizyonu sunuyor mu? Post materyalist tutumlara yapılan vurgu, yeni bir dinamik düzenin temeli olabilir mi? Ve yukarıda belirtilen değerlere dayalı olarak bir toplum oluşturmaya ve güçlü sosyal bağlar kurmaya yardımcı olabilir mi?

Bu bağlamda, minimalizm ile bazı ortak noktaları paylaşan gönüllü basitlik kavramına başvurulmalıdır. Gönüllü Sadelik Hareketi'nin bazı araştırmacıları, onu modern dünyanın yabancılaşma eğilimlerine karşı bir alternatif olarak görmektedirler. Bu, başkalarıyla ilişkilere verilebilecek önemden, siyasi konulara katılımdan ve sosyal konulara daha fazla önem vermekten kaynaklanmaktadır. Ancak bu durumda bile tutarsızlıklar kaydedilebilmektedir. Eleştirmenler, gönüllü basitliğin bireyleri toplumdan nasıl ayırdığına dikkat çekerek, bireye ve onun en yakın çevresine çok fazla vurgu yapıldığını ve bu nedenle hareketin sadece izole edici değil, aynı zamanda apolitik olarak kabul edilebileceğini savunmaktadırlar. Güçlü ve başlangıçtan beri var olan ilişkiler düzeyinden daha fazla topluluk bazlı ve kurumsal olarak tanımlanan özelliklere basit ve sade bir geçiş mümkün olmamaktadır. Basit hayatın heveslilerinden birinin, "minimalist ekonomi" nin bir unsuru olarak "ortak fayda (mal) " üzerine yazdıklarına daha yakından bakalım:

"Makro düzeyde minimalizmin en büyük faydasını temsil eder. Minimalizm, bireye cömertliği her zamankinden daha geniş ölçekte uygulama fırsatı sunar. Minimalizm, sınırlı kaynaklarımızı isteklerimizden uzaklaştırmamıza ve bunları diğer insanların ihtiyaçlarını karşılamak için pratik yollarla kullanmaya başlamamıza izin verir. Açları beslesek, yetimi barındırıyor olsak, çevreyi kurtarıyor olsak, hayvanları koruyor olsak veya haklarından mahrum olanlar adına konuşsakda, kaynaklarımız bu dünyayı herkes için daha iyi bir yer haline getirebilir" (www.becomingminimalist.com/minimalist -economy). Kuşkusuz bu ifadenin baskın özelliği, kapitalist sosyal sistemi belirleyen ekonomik, politik ve kültürel koşulları hesaba katmayan, ana hatlarıyla belirtilen vizyonun ütöpik özelliğidir. Ayrıca, bireyci yaklaşım oldukça canlıdır ve bireysel eylemlerin önerilen topluluk odaklı yaklaşımı ile oldukça çelişkilidir. Başka bir alıntıda yazar doğrudan, ürün satın almak için ayrılan para miktarını ve bunlarla ilgilenmeye ayrılan zamanı azaltmanın, kendi sağlığını, zihinsel sağlığını ve üretkenliğimizi korumamıza izin verdiğini belirtmektedir. Az sayıda ayrıcalıklı bireye özgü olduğundan ve doğası gereği, esas olarak hayatlarının maddi düzeylerini kolayca düzenleyebilenler tarafından kabul edilir ve uygulanır olduğu için, bazı eleştirmenlerin, gönüllü basitliğin dar bir hedonizm (hazcılık)sunduğunu iddia etmektedirler.

Mary Grigsby, Gönüllü Basitlik Hareketi'nin üyelerinin "nadiren siyasi girişimlerde bulunduklarını, bunun yerine değişimin ana mekanizması olarak temelde bireysel eylemlere odaklandıklarını" gözlemlemektedir. (Grigsby 2004: 9). Büyük ölçüde kapitalist sistemin eleştirisiyle ilgili olan talepleri yerine getirilebilir şeylerdir, ama eylemlerinin politik hale gelmesi gerekmektedir. Bu, sistemi reforme etme çabalarının bireysel dönüşümlerle sınırlanamayacağını gösterir. Yukarıdan aşağıya dikte edilen politikaları değiştirmek için tabandan, yukarıya mekanizmalara ihtiyaç vardır. Böylece şu soru ortaya çıkıyor: Basit yaşam bağlamında bir toplumsal hareketten söz etmek mümkün müdür? Grigsby'ye göre, "gevşek bağlı" bir harekettir ve sosyalden çok kültürel yönlerle karakterize olmaktadır.

Grigsby'nin teşhisi aynı zamanda minimalizmle de ilgilidir. Bir toplumsal hareket olarak tanımlamak sorunlu olabilir, ancak aynı zamanda yeni toplumsal hareketlerin minimalist uygulamalara kadar da izlenebilecek özelliklerinden biri not edilmelidir. Bu özellik, kamusal rol ile özel rol arasındaki çizginin sürekli bulanıklaşmasıdır. İki boyutu örtüşürerek ve karıştırarak, belirli bir alt kültür formu doğmaktadır (Della Porta, Diani 2009). Evrensel, ortak fayda ve kendini gerçekleştirme alanına yönelik eylemler arasında hiçbir ayrım yoktur (yerel perakendecilerden mal satın almak yalnızca şirketlerin gelirini kısıtlamakla kalmaz, aynı

zamanda bireysel ve sosyal kimlik oluşturur). Geriye kalan soru, yukarıda bahsedilen eylemlerin sosyal sistemde gerçek bir değişikliğe yol açıp açmayacağı ve ne dereceye kadar yol açabileceğidir. En azından, öznel görüşe göre; piyasadan- şirketlerden bağımsızlık kazanmak çevrenin korunması ve sürdürülebilir kalkınma ile sonuçlanmaktadır (yerel eylemler neoliberal, küreselleşme modellerine bir alternatif olarak ortaya çıkar). Bu tutumlar, genel olarak piyasa mekanizmalarının önemini küçültemez; doğal kaynaklı ürünler ve ekolojik ürünler sonuçta diğer ürünlerle aynı ekonomik kanunlara tabi olmaktadır.

SONUÇ

Minimalizmin kararsızlıkla nitelendirildiğini varsaymak güvenli bir yol olmaktadır. Diğer yandan bu, aşırı tüketimin bir olumsuzlamasıdır- "Minimalizm, aşırılığın, yani israfın tersidir" (Kędzierska 2016: 52), "Bu bir devrimle veya fedakarlıklarla ilgili değildir, varlıklarımızın durumunu ve tüketim düzeyini rasyonelleştirmekle ilgilidir" (Mularczyk-Meyer 2014: 64). Öte yandan, yön bakımından yüksek kaliteli mallara, deneyimlere, duyumlara doğru kayar ve tüketici mantığı alanında kalır. Aynı zamanda "aşırılık dünyasında bir ayırım, ama aynı zamanda kriz zamanı için bir stratejidir" (Skowrońska 2013: 90). Minimalizm çok çeşitli ve çok yüzlüdür. Bazıları için bu yüzeysel, geçici bir hevestir, diğerleri için ayırt edici bir tüketici davranışı biçimidir ve nüfusun belirli bir kısmı için gönüllü basitlik değerlerine gömülmüş içselleştirilmiş bir inanç sistemi oluşturur. Minimalizmde kullanılan ifadeler atıfta bulunarak, onu modern, karmaşık toplumlarda yararlı olan çok işlevli bir araç olarak tanımlayabiliriz.

KAYNAKLAR

- Alexander Samuel. 2011. "The voluntary simplicity movement. Reimagining the good life beyond consumer culture". *The International Journal of Environmental, Cultural, Economic and Social Sustainability* 7: 4–21.
- Babauta Leo. 2014. *Książeczka minimalisty. Prosty przewodnik szczęśliwego człowieka*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.
- Baudrillard Jean. 2006. *Spółeczeństwo konsumpcyjne. Jego mity i struktury*. Warszawa: Wydawnictwo Sic!
- Bauman Zygmunt. 2009. *Konsumowanie życia*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Bauman Zygmunt. 2005. *Work, consumerism and the new poor*. Buckingham: Open University Press.
- Becker Joshua. 2017. *Im mniej, tym więcej*. Kraków: Wydawnictwo Znak.
- Becker Joshua. *Minimalist economy*. www.becomingminimalist.com [dostęp: 17.06.2017]
- Della Porta Donatella. 2009. *Ruchy Społeczne. Wprowadzenie*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Duda Aneta. 2013. *Strategie oporu konsumenckiego – dezercja z rynku czy współpraca*. *Kultura i Społeczeństwo* 4: 49–68.
- Elgin Duan, Arnold Mitchell. 1977. "Voluntary simplicity". *The Co-Evolution Quarterly* (Summer) 4–19.

- Elgin Duan. Voluntary simplicity. Toward a way of life that is outwardly simple, inwardly rich, Second Revised Edition, New York 2010.
- Etzioni Amitai. 1998. Voluntary simplicity. Characterization, select, psychological implications and social consequences". Journal of Economic Psychology 19: 619–643.
- Fagan Chelsea. 2017. Minimalism. Another boring product wealthy people can buy. The Guardian, 3 March 2017.
- www.theguardian.com/lifeandstyle/2017/mar/04/minimalism-conspicuous-consumption-class [dostęp 15.09.2017]
- Górnik-Durose Małgorzata. 2002. Psychologiczne aspekty posiadania – między instrumentalnością a społeczną użytecznością dóbr materialnych. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Grigsby Mary. 2004. Buying time and getting by: the voluntary simplicity movement, New York: Albany.
- Inglehart Ronald. 1997. Modernization and postmodernization. Cultural, economic and political change in 43 societies. New York: Princeton University Press.
- Inglehart Ronald. 1990. Culture shift in advanced industrial societies. New York: Princeton University Press.
- Jacyno Małgorzata. 2007. Kultura indywidualizmu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jay Francine. 2016. Minimalizm daje radość. Warszawa: Muza SA.
- Kasperek Andrzej. 2016. Minimalistyczna duchowość jako przykład antykonsumpcjonistycznej duchowości. perspektywa socjologiczna. Zeszyty Naukowe KUL 4: 71–88.
- Kasperek Andrzej. 2014a. Wyrażanie sprzeciwu poprzez duchowość. przypadek minimalizmu". Stan Rzeczy 2: 179–197.
- Kasperek Andrzej. 2014b. Minimalistów poszukiwania wewnętrznego spokoju. Fragile 3–4: 6–11.
- Kędzierska Katarzyna. 2016. Chcieć mniej. Minimalizm w praktyce. Kraków: Znak Litera Nova.
- Krajewski Marek. 2013. Są w życiu rzeczy... Szkice z socjologii przedmiotów. Warszawa: Fundacja nowej Kultury Bęc Zmiana.
- Kramarczyk Justyna. 2015. Mieć czy być? Minimalizm jako przykład świadomej konsumpcji w świetle badań własnych. Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu Konsumpcja jako forma komunikacji społecznej. Nowe paradygmaty i konteksty badawcze 414: 270–285.
- Loreau Dominique. 2011. Sztuka Prostoty. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
- Millburn Joshua Fields, Ryan Nikodemus. Minimalism. www.theminimalist.com [dostęp: 21.06.2017]
- Mularczyk-Meyer Anna. 2015. Minimalizm dla zaawansowanych. Wołowiec: Black publishing.

- Mularczyk-Meyer Anna. 2014. Minimalizm po polsku, czyli jak uczynić życie prostszym. Wołowiec: Black Publishing.
- Olechnicki Krzysztof. 2017. Subświaty. na wyspach odczepionych znaczeń. W: Nowe praktyki kulturowe Polaków, T. Szlendak, K. Olechnicki (red.), 221–308. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Raciniewska Alicja. 2013. Poor chic. Estetyka ubóstwa w modzie epoki postindustrialnej. *Kultura i Społeczeństwo* 4: 83–100.
- Sasaki Fumio. 2017. Pożegnanie z nadmiarem. Minimalizm japoński. Warszawa: Wydawnictwo Burda NG Polska.
- Skowrońska Marta. 2013. Minimalizm i chomikowanie: jak radzić sobie z nadmiarem przedmiotów?. *Kultura Współczesna* 1: 89–104.